

УДК 378.001.76:339.166.5

Васюта Вікторія Борисівна,

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
доцент кафедри економіки підприємства, кандидат технічних наук, доцент,*

Васюта Василь Васильович,

*Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка,
доцент кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій і систем,
кандидат технічних наук, доцент*

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЯ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Прагнення університетів до впровадження та комерціалізації науково-технічних розробок, що відповідають світовому рівню, є надійною запорукою економічного розвитку держави.

Питання проведення наукових досліджень в університетах та їх реалізація перебувають у контексті основних завдань Програми економічних реформ України на 2012–2014 роки, розробленої на виконання поставленого Президентом України завдання з відновлення економічного зростання й модернізації економіки України: повноцінне використання потенціалу науки в процесі технологічної модернізації економіки [1].

Україна має достатній потенціал для прискореного розвитку діяльності за пріоритетними науковими напрямками, серед яких фундаментальна наука, енергозбереження, раціональне природокористування, профілактика і лікування найпоширеніших захворювань, найсучасніші інформаційні та комунікаційні технології, нові речовини і матеріали.

Вітчизняні та закордонні науковці постійно наголошують на важливих функціях університетів у побудові національної інноваційної системи. Вони зазначають, що сучасний університет – це вже не тільки вища школа плюс наукові дослідження, але й складна багатofункціональна структура, яка

здійснює освітянську, наукову, інноваційну діяльність, що робить реальний внесок у соціально-економічний розвиток регіону, країни [2].

Процес комерціалізації розробок являє собою комплекс організаційно-економічних заходів, спрямованих на отримання прибутку від ринкової реалізації наявних знань та розробок у певній галузі науки і техніки.

Згідно з Методичними рекомендаціями з комерціалізації розробок, створених у результаті науково-технічної діяльності, затверджених Наказом Державного комітету України з питань науки, інновацій та інформатизації України від 13.09.2010 р. № 18, механізм комерціалізації розробок вищих навчальних закладів та наукових установ державної форми власності повинний складатися з таких етапів: технологічний аудит; маркетингові дослідження; економічний аудит; отримання охоронних документів; просування; укладання договору.

У структурі більшості сучасних закордонних університетів існують відділи, відповідальні за зв'язок університету і бізнесу. Вони мають різні назви – центри чи офіси трансферу технологій, відділи інтелектуальної власності, ліцензування чи патентування та ін. Але сутність незмінна: передача розробок університету споживачам з вигодою для університету.

В українських ВНЗ основний обсяг знань передається в промисловість через НДДКР «на замовлення», а зовсім не через продаж ліцензій або готових фірм.

Основні труднощі комерціалізації, з якими стикаються університети і наукові установи при комерціалізації науково-технічних розробок:

- перетворення науково-технічних розробок у товар на ринку технологій,
- виявлення, оцінка й охорона інтелектуальної власності;
- розроблення бізнес-плану і пошук партнерів і інвесторів;
- вибір шляхів просування розробок (товарів, послуг) на ринок;
- вибір форми комерціалізації (реалізації) на ринку технологій.

Правильний вибір стратегії (варіанта) комерціалізації розробок є одним із суттєвих факторів успішної реалізації проекту.

У результаті реалізації розробки на ринку може бути отриманий комерційний результат у різних формах, у тому числі:

- одержано контракт на подальші дослідження і розробки;
- укладено контракт на консультаційні послуги;
- здійснено купівлю-продаж патенту;
- укладено ліцензійну угоду;
- створено спільне підприємство;
- укладено угоду про спільну науково-технічну діяльність.

Аналіз наявної в Україні інфраструктури інноваційної діяльності на базі ВНЗ свідчить про недосконалість, нерозвиненість ланки й механізму комерціалізації знань і технологій. Це обумовлює потребу сформувати у ВНЗ відповідну ланку інноваційної інфраструктури, відпрацювати ефективний механізм для комерціалізації знань й технологій.

Україна є джерелом багатьох нових проривних нетрадиційних науково-технічних ідей. Потрібно навчитися доводити ці ідеї до експериментального зразка і дослідної технології та продавати тим, хто буде їх тиражувати і сплачувати за них кошти.

Література

1. Проблеми і завдання проведення наукових досліджень в університетах. Виступ першого заступника Міністра освіти і науки, молоді та спорту України Суліми Є.М. на Міжнародній науковій конференції «Високі технології в наукових дослідженнях університетів: нанотехнології та наноматеріали, інформаційні технології, енергоефективність, технології високих напруг» 19–20 жовтня 2012 року, м. Харків. [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.mon.gov.ua.

2. Совершенна І.О., Бут С.Ю. Шляхи комерціалізації університетських

розробок: проблеми і вирішення [Електронний ресурс]. Режим доступу:
http://www.nbuu.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2011_6/28.pdf.